

Vtáci za to nemôžu,

a sú v tom úplne nevinne. Dokonca mám podozrenie, že sa vôbec nezaujímajú o nejaké vtáčie územia. Je im to asi ukradnuté. Kludne si prelietavajú, hniezdia a spokojne žijú tak, ako desaťročia doteraz. Hniezdia pri najfrekventovanejších cestách, nevyrušujú ich motorové píly a LKT-ečka, rovno za orajúcim traktorom zbierajú potravu. A nemajú záujem to radikálne meniť a vraj nikomu nedali mandát za nich hovoriť a starať sa o nich.

Celé desaťročia si v peknej spolupráci nažívali lesníci a vtáci. Každý bol spokojný, nik sa nestáľoval. Ale v posledných cca desať rokoch pár chemikov, hutníkov, strojárův, zubárov a pod. tvrdí, že to všetko bolo zlé. Ozaj neviem, na základe čoho si pár – asi ich nebude viac ako tisíc – ľudí a žien na Slovensku osobuje právo rozhodovať a hovoriť za nich (vtákov), čo je pre nich dobré a prospešné. Som presvedčený, že vtáci im nedali na to žiaden mandát. Typickí samozvanci, akých história Slovenska pozná niekoľko. Najsmutnejšie na tom je fakt, že dokážu (samozvanci) zblbnúť prevažnú časť obyvateľstva.

Treba si však uvedomiť, že to nerobia zadarmo. Ide o peniaze, rádovo určite v desiatkach miliónov Sk. Žiaľ, nikde sa mi nepodarilo zistiť, koľko peňazí sa doteraz na celý „výmysel“ NATURA 2000 minulo. Ide teda určite o ochranu, alebo v prvom rade o peniaze, v druhom rade o peniaze, v treťom rade o peniaze a skutočná ochrana je niekde na konci. Vlastníci lesa, ale aj občania, zatiaľ nemajú záujem zistiť, koľko vlastne aj ich korún sa na to minulo a ešte aj minie a preto si môžu dovoliť občanov aj naďalej „masírovať“.

Národný zoznam navrhovaných chránených vtáčích území bol schválený uznesením vlády č. 636 z 9. júla 2003. Vláda sa rozhodla na základe materiálov, ktoré vysvetľujú a zdôvodňujú návrh a musia byť dodržané.

Pár ukážok:

V Predkladacej správe sa okrem iného uvádza:

„Súčasťou vyhlášky bude aj podrobný dopad vyhlásenej ochrany na verejné financie, obyvateľov, hospodárenie podnikateľskej sféry, iných právnických osôb, životné prostredie a zamestnanosť.“

V Dodatku č. 2, Národný zoznam navrhovaných chránených vtáčích území Číslo: 40-19/2003-min z 3. júla 2003 sa okrem iného uvádza:

„Zníženie rozlohy jednotlivých lokalít je možné očakávať aj v prípade nesúhlasného stanoviska niektorých vlastníkov pozemkov nachádzajúcich sa v navrhovanom chránenom vtáčom území.“

„Zdrojové možnosti štátneho rozpočtu a súhlasného stanoviska vlastníkov sú limitujúcim faktorom pri postupe vyhlasovania jednotlivých území uvedených v národnom zozname chránených vtáčích území. Nesúhlasné stanovisko vlastníka je jednou z možností zmeny lokality uvedenej v národnom zozname chránených vtáčích území.“

Podľa mojich doterajších skúseností okolo prejednávania návrhu vyhlášok vlastníci lesov na tieto skutočnosti neupozorňujú. A predkladatelia návrhov, pracovníci štátnej správy ŽP tieto skutočnosti úplne ignorujú. Nemám vedomosti o tom, že by niekto dal zásadnú pripomienku k vyhláške napr.: že neobsahuje aj podrobný dopad vyhlásenej ochrany na verejné financie, obyvateľov, hospodárenie podnikateľskej sféry, iných právnických osôb!

Pracovníci štátnej správy ŽP stále zdôvodňujú nevyhnutnosť vyhlásenia vtáčích území jediným argumentom. Je to požiadavka EU, ktorú musíme plniť na základe Smernice Rady ES zo dňa 2. apríla 1979 o ochrane voľne žijúcich vtákov (79/409/EHS). Problém je však asi v tom, že málokto z lesníkov a vlastníkov lesa si tú smernicu prečítal. Zistil by totiž, že smernica nenariaďuje žiadne také obmedzenia, ako sú zapracované v zákone o ochrane prírody a krajiny a ako sa ich snaží „Zelený taliban“ presadiť do vyhlášok. Na Slovensku sme dovolili „zeleným“ občianskym združeniam presadiť do všeobecne záväzných právnych

predpisov obmedzenia vysoko nad rámec uvedenej smernice. Ináč sme asi v EU rarita – občianske združenia tvoria zákony a občanom to nevaďí!

Základný problém teda nie je ani vo vtákoch, ale nedostatku vedomosti vlastníkov a aj lesníkov a z toho vyplývajúca neschopnosť argumentácie pri ochrane svojich práv. Moja stará mama ma učila, že kto si nevie ubrániť svoj majetok, ten si ho nezaslúži.

A ako je to v ostatných krajinách EÚ? Odporúčam dobre si pozrieť údaje v tabuľke a vážne sa nad nimi zamyslieť:

Rozloha chránených vtáčích území (CHVÚ) v členských štátoch EÚ (stav k 20.06. 2005)

Členský štát	Počet nahlásených CHVÚ	Celková rozloha nahlásených CHVÚ (v km ²)	% pokrytie z celkovej rozlohy štátu	Priemerná výmera na 1 územie (v ha)
Belgicko	229	2 964	9,7	1 294
Dánsko	113	14 709	5,9	2 244
Nemecko	497	32 080	6,4	4 609
Grécko	151	13 703	10,1	8 807
Španielsko	502	86 537	17,0	17 124
Francúzsko	193	16 546	2,6	7 420
Írsko	131	2 815	2,9	1 530
Taliansko	503	24 865	8,1	4 865
Luxembursko	12	139	5,4	1 160
Holandsko	77	10 109	12,5	6 749
Rakúsko	94	9 275	11,1	9 868
Portugalsko	50	9 956	10,1	18 669
Fínsko	452	28 373	6,8	5 058
Švédsko	509	28 648	6,2	5 036
Veľká Británia	257	14 909	5,8	5 510
Česko	38	6 936	8,8	18 253
Cyprus	2	108	1,2	5 397
Estónsko	67	12 063	12,5	8 460
Litva	40	3 570	5,5	8 924
Lotyšsko	97	6 751	9,6	6 452
Maďarsko	55	11 376	12,2	20 684
Malta	6	8	2,4	127
Poľsko	72	33 156	7,8	33 836
Slovensko	38	12 295	25,2	32 355
Slovinsko	27	4 656	23,0	17 234
EÚ spolu	4 212	386 547	8,37	5 510

zdroj: EUROPEAN COMMISSION DG ENV NATURE NEWSLETTER č.19

Prečo Slovensko zo všetkých štátov navrhuje rádovo najväčšie – 25,2% -územie?

Lesnícky vyspelé štáty (Švédsko, Fínsko, Rakúsko) idú od 6 do 11 % územia. Priemerná výmera je v EÚ 55 km² . Slovensko 323 km² . Teda 6x menej, ako na Slovensku. a to ide o ekonomicky silné štáty. (Pritom uvedené krajiny a Holandsko, Dánsko, Španielsko, Portugalsko, Poľsko vyhlásili územia na morských pobrežiach, kde sa aj tak ináč nehospodári. Fíni, Švédi dali jazerá a aj obrovské oblasti v tundre, kde sa tiež ekonomicky lesnícky nehospodári! Rakúsko alpské skaly, a pod.)

Keď také veľké územie Slovenska spĺňa kritéria EÚ – to znamená, že do teraz, aj bez

ochranárov, sme na Slovensku vtákov chránili a preto nie je dôvod navrhovať zvýšenú ochranu. Logika: chránim sa pred útočníkom, ktorý ma ohrozuje. Ale v celých materiáloch „životniarov“ nie je uvedené, kto útočí a ako. Len nejaké fiktívne možnosti, ktoré však nik prakticky nedokázal, že vtákom vadia. A vtáci mlčia a majú z toho akurát tak veľkú „srandu“. Aspoň niekto sa baví.

Pre zaujímavosť: Navrhuje sa chrániť len z pohľadu vlastníka pozemku a lesníctva! Ale, napr. *Caprimulgus europaeus* je súčasťou potravinového článku pre *Glaucidium passerinum*. Tak prečo sa zákonom nenakáže, aby sa *Glaucidium passerinum* stal vegetariánom a nepapal chudáka *Caprimulgus europaeus* ? Návrh je chrániť súčasne oboch v tom isto vtáčom území! Podobne možná diskusia napr.: o *Falco cherrug* a jeho potravinovom reťazci (nebude hniezdiť tam, kde nemá potravu a keď mu krkavec obsadí hniezda), problematika *Tetrao tetrix* a *Tetrao urogallus* je tiež v prvom rade otázka potravy a predátorov a nie lesníctva! Atd', atd'.

Ako z tohto zúfaleho stavu von. Každá rada a námet dobrý. Navrhujte, kto má nápady. Podľa mňa je nutne poznať, uveďme a a brániť ústavne práva.

Je nepochybné a nepochybniteľné, že ochrana vlastníctva má povahu základného práva. Z tohto dôvodu má povahu základného práva aj ochrana pred núteným obmedzením vlastníckeho práva. Je neprípustné neprimerane nadradovať význam práva na priaznivé životné prostredie v zmysle čl. 44 ods.1 Ústavy nad význam práva vlastníť majetok v zmysle čl. 20 ods.1, ods.4 Ústavy,. Teda ochrana vlastníctva ako základného práva musí mať prioritu pred ochranou práva na priaznivé životné prostredie.

Podľa Listiny základných práv a slobôd, na Slovensku platná a má váhu ústavného zákona, nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné len na základe zákona. Nie zo zákona, ale na základe zákona! To znamená nutnosť existencie konkrétneho zákona pre každé jednotlivé obmedzenie. Nie vyhlášky, nariadenie vlády a pod., ale zákona. Má to jasný dôvod: arbitrom medzi záujmami súkromných subjektov a štátu by bol úradník a nebola by možnosť verejnej kontroly cez občanmi volených zástupcov, poslancov NRSR.

Som presvedčený, že protiústavné nie je len samotné hmotnoprávne obmedzenie ale aj forma/spôsob, ktorým sa k tomu dospelo. Vyhlásenia vtáčích oblastí bez individuálnych konaní s vlastníkmi porušuje základné ľudské práva pretože vlastníkom odoberá právo k vyjadreniu a obhajoby. Ďalej odníma vlastníkovi právo preskúmania takého konkrétneho a individuálneho obmedzenia (individuálneho – pretože neplatí pre všetkých vlastníkov vecí rovnakého druhu , teda lesnej pôdy napríklad v Rožňave verzus Bratislavy) pred nezávislým súdom.

Mňa osobne by veľmi zaujímala celková suma peňazí, ktorá sa doteraz za posledných cca 5 rokov minula na všetko okolo vtáčích území a celkom NATUR-y 2000. Som presvedčený, že to bude oveľa viac ako 500 miliónov Sk. Ktoré sa dali asi oveľa rozumnejšie minúť. A tieto skutočnosti medializovať a vysvetľovať občanom, že to nie je zadarmo a ide to aj z ich peňazí.

Ale keby neboli tieto peniaze, tak by nefungovali ani mimovládne „zelené“ občianske združenia, nebol by medializovaný krik. Predsa musia tiež z niečoho žiť.

Verím, že ďalšie nápady a námety ako ďalej a čo s tým, pošlú čitatelia. Napoleon povedal: „ Treba začať boj a potom sa uvidí“.

Jozef Vlčák

lesník a profesionálny ochranca prírody